

IN MEMORIAM: U ZAGREBU UMRO KNJIŽEVNIK SLOBODAN NOVAK (SPLIT, 1924. - ZAGREB, 2016.)

Odlazak klasika suvremene hrvatske književnosti

Najuspješnijim Novakovim djelom smatra se roman "Mirisi, zlato i tamjan" iz 1968., koji mnogi navode kao jedan od najboljih romana hrvatske književnosti 20. stoljeća. Roman je napisan u obliku monologa glavnoga junaka koji se obračunava s raznim ideologijama poput komunističke i katoličke

ZAGREB - Hrvatski književnik, akademik Slobodan Novak, autor romana "Mirisi, zlato i tamjan", umro je u ponedjeljak, 25. srpnja, u Zagrebu u 92. godini. Slobodan Novak rođen je u Splitu 3. studenoga 1924. godine, u tom gradu pohađao je i gimnaziju, a maturirao je u Prvoj hrvatskoj gimnaziji na Sušaku 1943. Iste godine pridružio se antifašističkom pokretu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1953. godine završio je studij jugoslavistike.

Radio je kao lektor, novinar i urednik u novinama, časopisima i izdavačkim kućama poput Zore i Naprijeda, a bio je i direktor drame u Hrvatskom narodnom kazalištu Split. Pokrenuo je i uređivao književne časopise "Izvor" i "Krugovi" te uređivao književne časopise "Mogućnosti" i "Forum". Bio je član Društva hrvatskih književnika i Matice hrvatske; godine 1983. izabran je za izvanrednog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a 1991. za redovnoga člana.

Kulturni "Mirisi..."

Književni opus počeo je pjesničkom zbirkom vezanom uz ratno iskustvo "Glasnice u oluji" (1950), nakon čega slijedi lirski ciklus "Iza lukobrana". Ipak, u povijesti hrvatske književnosti ostao će zapamćen u prvom redu po pripovjednoj prozi koju počinje objavljivati u "Krugovima" i "Republici". Prozni opus počinje kratkim autobiografskim romanom "Izgubljeni zavičaj" (1955), koji ga određuje kao jednog od najznačajnijih pisaca hrvatskoga egzistencijalizma. Slijedi zbirka novela "Tvrđi grad" (1961) u kojoj prevladava ironijski ton, a u njoj su neke od Novakovih antologijskih novela poput "Južnih misli", "Treba umrijeti logično" i "Badesse madre Antonije".

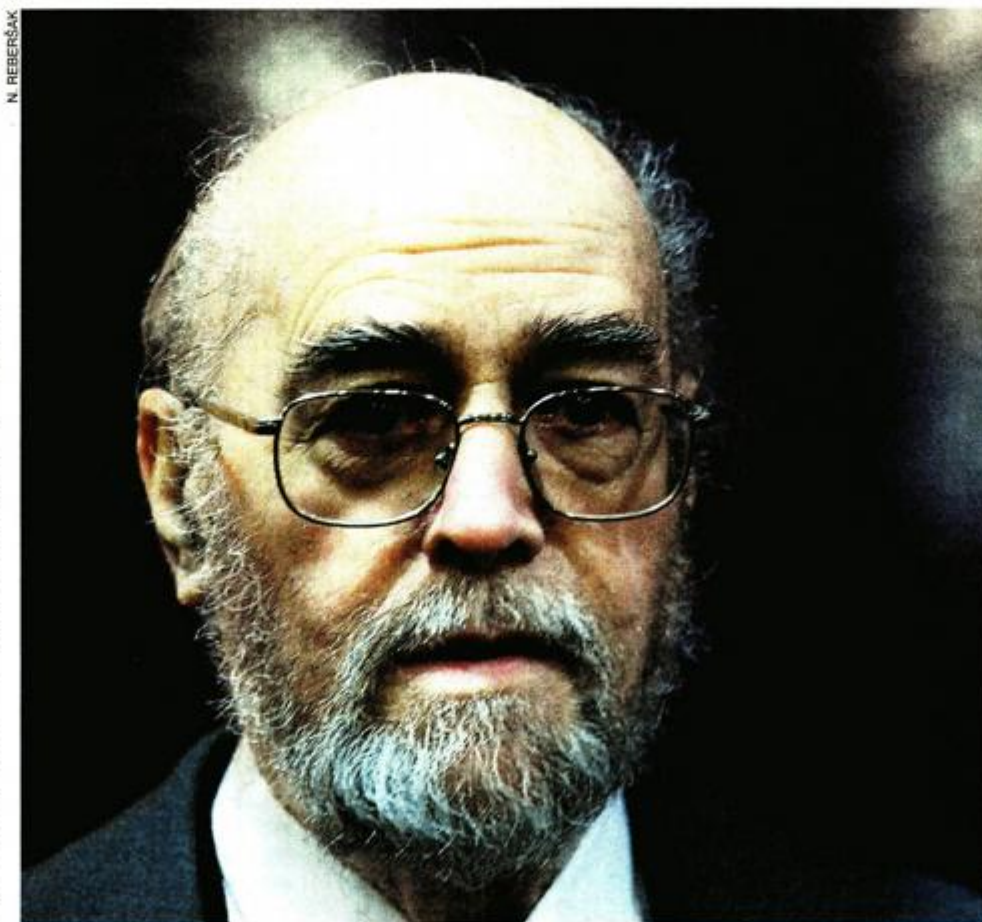
Najuspješnijim Novakovim djelom smatra se roman "Mirisi, zlato i tamjan" iz 1968., koji mnogi navode kao jedan od najboljih romana hrvatske književnosti 20. stoljeća. Roman je napisan u obliku monologa glavnoga junaka koji se obračunava s raznim ideologijama

poput komunističke, koja predstavlja društvenu utopiju budućnosti, i katoličke, vezane uz utopijska sjećanja na djetinjstvo.

Za taj je roman 1969. dobio Nagradu "Vladimir Nazor" za roman godine, Nagradu Matice hrvatske, NIN-ovu nagradu kritike, Nagradu kritičara Večernjeg lista, a 1994. Nagradu Vjesnika na Tjednu hrvatske drame u Teatru ITD, za tekst predstave "Mirisi, zlato i tamjan".

Napisao je i roman "Izvanbrodski dnevnik" (1977) te više radio-drama: "Strašno je znati" (1961), "Trofej" (1963), "Majstore, kako vam je ime?" (1966), "Zakrivljeni prostor" (1969). Nakon duže stanke, godine 1986. objavljuje novelu "Hlap".

Objavio je i knjigu polemički intoniranih intervjua "Digresije" (2001), tiskanu u prerađenom i dopunjenom obliku kao "Protimbe" (2003). Godine 2005. objavio je roman "Pristajanje", svojevrstan nastavak "Mirisa, zlata i tamjana", u kojem glavni junak u monološkoj formi iznosi događaje vezane uz raspad Jugoslavije i početak rata na svojem otoku.

Slobodan Novak na predstavljanju svojih Sabranih djela u travnju 2010. godine

Predsjednik HAZU Zvonko Kusić: Akademik Novak pripada među nacionalne velikane koji su zadužili hrvatski narod

Smrću akademika Slobodana Novaka Hrvatska je izgubila jednog od svojih najvećih književnika i velikog domoljuba koji je svojim djelom obilježio burno razdoblje suvremene hrvatske povijesti. Bio je jedan je od klasika suvremene hrvatske književnosti i jedan od najuglednijih članova HAZU-a. Kvalitetom i izražajnošću svojih prozaičkih djela dopada među nacionalne velikane koji su zadužili hrvatsku književnost, hrvatsku kulturu, Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti i hrvatski narod. Bio je protivnik dogmatske misli i zloupotrebljavajuće slobode te se zalagao za čistoću umjetničkog izričaja - izjavio je povodom smrti akademika Novaka predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić.

U povodu tog romana opširan esej u našem listu objavio je Zdravko Zima napisavši, između ostaloga: "Novak je pisac naglašene (auto)biografsčnosti kojom su prožete gotovo sve njegove proze. U najpoznatijem i najhvaljenijem romanu "Mirisi, zlato i tamjan", ali i u "Pristajanju", na djelu je ono što stručnjaci za biografsko pismo zovu historizacijom osobne povijesti. Ili drugim riječima: kronika vlastitog življenja i vlastitog trpljenja poslužila je kao kalup za povijest nečijeg tuđeg življenja i u krajnoj liniji za univerzalnu povijest svijeta. Da je tome tako, dokazuje zaključna sekvencija romana "Pristajanje" u kojoj pripovjedač, ili piščev alter ego, svoju samotničku i po mnogočemu isposničku poziciju uspoređuje sa sudbinom talijanskog naučičara. I premda svoj dom doživljava kao kavez, premda je otok na kojem obitava slika izolacije, između sud-

bine svog junaka i sudbine ambicioznog turista, koji je brod pretvorio u ploveći dom, on ne vidi velike razlike". (...)

"Pristajanje" možda i nije ništa drugo nego remiks davno iskušanih motiva u kojem je autorova moć karnevalizacije i šifriranog go-

Roman "Mirisi, zlato i tamjan" doživio je ekranizaciju i višestruku kazališnu adaptaciju

vora došla do potpunog izražaja. Jedna od njegovih opsionantnih tema prepoznaje se u relaciji otok - kopno. Premda rođeni Splitčanin, Novak je otočanin ne samo po načinu razmišljanja nego i po godinama inicijacije; unatoč tome, otok

ne tretira kao mjesto idile koje nastanjuju djevice i bezuvjetni sveci. Otok je prostor osame u kojoj se najteže nositi sa samim sobom i u kojoj se provincijalnost i zatucanost tako izdajnički zrcale u postupcima i (ne) skrivenim mislima njegovih žitelja" - napisao je Zima.

U tom kontekstu Novak je te godine u intervjuu za naš list rekao sljedeće:

- Ja sam, zapravo, zbog jedne familijarne nesreće - a to je rana smrt moje majke - doveden na Rab sa 16 mjeseci kod tetke koja nije imala djece, i tako se onda ta nesreća, zapravo, pretvorila u nekakvu sreću da imam dva zavičaja. Kasnije se pokazalo da je Zagreb postao trećim, dakle tri zavičaja. Ali Rab je moj emocionalni zavičaj, jer to je djetinjstvo, a djetinjstvo je, zapravo, zavičaj.

Po Novakovim je romanima Ante Babaja snimio filmove "Mirisi, zlato i tamjan" (1971) i "Izgubljeni zavičaj" (1980). Godine 1974. "Mirise, zlato i tamjan" dramatisirao je i režirao u Teatru ITD Božidar Vilić, a 2005. na Riječkim ljetnim noćima na scenu postavio Vinko Brešan, i ta se predstava dugo zadržala na repertoaru riječkog ljetnog festivala.

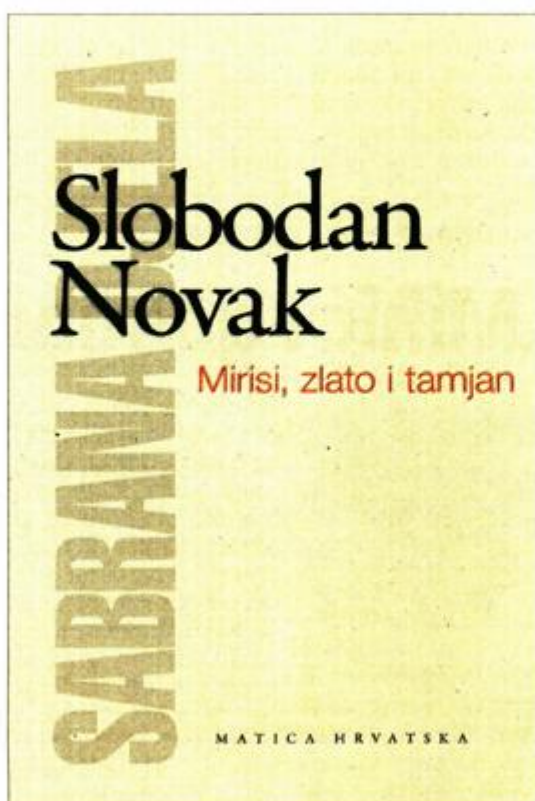
Bezrazložna skepsa

Tada je, odgledavši premijeru u društvu s riječkim gradonačelnikom Vojkom Obersnelom, pomalo zatečen pitanjima i pažnjom medija, Slobodan Novak izjavio da je zadovoljan, iako još nije bio sredio dojmove.

- Prema najavama i izjavama prije predstave bio sam skeptičan, ali mislim da nema razloga za to. Ovo je jedno novo viđenje, drukčije viđenje i za mene dosta iznenađujuće po nekim detaljima ali, sve u svemu, ja sam dosta zadovoljan - rekao je Novak za Novi list.

Osim za "Mirise, zlato i tamjan", Novak je dobio je i Nagradu Grada Zagreba (1962) za "Tvrđi grad", a 1966. godine dobio je Nagradu Jugoslavenskog festivala radio-drame u Novom Sadu za najbolji radio-dramski tekst za "Majstore, kako vam je ime?" Za "Zakrivljeni prostor" 1968. dobio je Nagradu Međunarodnog natječaja radio-drame Prag-Varšava-Zagreb. Godine 1990. dodijeljena mu je Nagrada "Vladimir Nazor" za životno djelo, pa 2005. Nagrada "Miroslav Križan" DHK-a Nagrada Matice hrvatske "August Šenoa" i Nagrada Slobodne Dalmacije "Emanuel Vidočić" za životno djelo.

Akademik Slobodan Novak bit će pokopan u obiteljskoj grobnici u Rabu, a ispraćaj iz Zagreba bit će u ponedjeljak 1. kolovoza u 10.50 sati iz mrtvačnice na Mirogoju - priopćio je jučer HAZU. **Hina/ M. MARIN**

Za roman "Mirisi, zlato i tamjan", Novak je 1969. dobio Nagradu "Vladimir Nazor" za roman godine, Nagradu Matice hrvatske, NIN-ovu nagradu kritike, Nagradu kritičara Večernjeg lista